

VISIE

BLAD MET EEN MENING VOOR EEN WERELD IN BEWEGING

bpost
PB-PP1
BELGIËN - BELGIQUE

| AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X | JAARGANG 81 | P806000 | 17 | ANTWERPEN | 13 · 11 · 2025 | MAANDELIJKE UITGAVE | VOLGEND NR 11.12.2025

REKENING

De Begroting
Wetstraat 16, 1000 Brussel

1 x Langere loopbaan
1 x Minder pensioen
~~Bonus malus~~
'x jaar extra werken'
1 x Flexibiliteit
++ overuren
-- vergoedingen
1 x Ziekte:
Meld u voor controle!!
Korting en voordelen voor de werkgever
52 miljard euro

TOTAAL : ONRECHTVAARDIG

En de rekening is ... wéér voor gewone mensen

Hind Eljadid
wint Prijs voor
mensenrechten

Samen nadenken
over de toekomst
van onze zorg

Landingsbanen
gered

Antwerpen
Nieuwe mogelijkheden
voor kerkgebouwen

Recht vaardig

→ Foto ID / Ivan Put

Vorige week verklaarde de administrateur-generaal van de FOREM, de Waalse tegenhanger van de VDAB, dat 'iets meer dan 35 procent van de werkzoekenden die hun uitkering zullen verliezen, minstens één arbeidsovereenkomst hebben bemachtigd in 2025'. Ze sprak daarbij over een 'positieve dynamiek' en een gunstig gevolg van de hervorming die de uitkeringen van langdurig werklozen stopzet.

Sommige Vlaamse politici klopten zichzelf op hun sociale media alweer op de borst. 'Daarom hervormen!' Welnu, u bent ongetwijfeld samen met mij blij als mensen weer aan het werk kunnen. Werk zorgt in het beste geval voor een goed inkomen, een zinvolle bijdrage aan de samenleving, sociale contacten. Maar uit navraag bleek het voldoende om één dag gewerkt te hebben in 2025 om in die statistiek te worden opgenomen. Niets wijst erop dat het zou gaan om werk van enige duur of kwaliteit. Bovendien zijn ongeveer 30 procent van de werkzoekenden

die zullen worden uitgesloten, mensen die eigenlijk werken. Weliswaar met tussenpozen, zoals uitzendkrachten, deeltijdse werknemers met contracten van bepaalde duur, freelancers.

Dit soort statistieken publiceren zonder context is mensen doelbewust in een slecht daglicht stellen. Alsof kwaliteitsvolle jobs voor iedereen voor het rapen zouden liggen. Gaat het die politici werkelijk om mensen en de samenleving vooruit te helpen? Ik stel me er veel vragen bij.

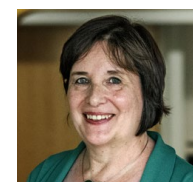
Ook voor werkenden hebben diezelfde politici weinig goeds in petto. Ze willen knoeien met de index. Alle prijzen stijgen, maar niet uw loon, uw pensioen of uw uitkering. Een moeder van twee kinderen, met een handicap en die noodgedwongen deeltijds werkt, mag nog langer pompen. Ze krijgt er daarna een pensioenmalus bovenop. Iemand die als nachtarbeider begint, dreigt voortaan minder gecompenseerd te worden voor dat ongezonde werk. Wie ziek wordt, wordt ter verantwoording geroepen, maar wie ziekmakend

werk aanbiedt of weigert aangepast werk aan te bieden, blijft buiten schot.

Ondertussen blijft het muisstil rond correcte bijdrages van vermogenden. Worden bewezen nutteloze loonsubsidies ongemoeid gelaten. Tikt het aantal managementvernootschappen verder aan.

De regering heeft niet méér tijd nodig. Er is meer rechtvaardigheid nodig. Dat vraagt introspectie van alle partijen aan tafel. Dat maken we duidelijk op 24, 25 en 26 november. ■

Ann Vermorgen,
voorzitter ACV

NA DRUK VAN VAKBOND

Landingsbanen gered

Na ferme druk van het ACV hebben de sociale partners een akkoord bereikt over het behoud van landingsbanen. De nieuwe overeenkomst houdt rekening met de loopbanen van vrouwen, mensen die in ploegen werken en mantelzorgers.

Landingsbanen maken het mogelijk om vanaf 55 jaar halftijds of vier vijfde te werken met een aanvullende uitkering tot aan het pensioen. Dat blijft met dit nieuwe akkoord mogelijk voor wie een loopbaan van 35 jaar heeft, hoewel een plan voorlag om de landingsbanen vanaf 2030 af te schaffen.

'Minister van Werk David Clarinval (MR) wou de landingsbanen afschaffen', zegt Bart Vannetelbosch, nationaal secretaris van het ACV. 'Net als de N-VA, die de uitkering van de landingsbaan en de gelijkstelling voor de pensioenopbouw wou afschaffen.'

'Onder onze druk zijn de landingsbanen toch behouden. Zo hoort het ook, als we willen dat mensen hun zware loopbaan kunnen volhouden. En als we willen dat mensen niet in de ziekteverzekering terecht komen.'

'Het zijn vaak net de mensen met de laagste inkomens die fysiek het zwaarste werk hebben en met de meeste gezondheidsproblemen worden geconfronteerd. Landingsbanen zijn dan een middel om het werk vol te houden, en om tegelijk mee te kunnen zorgen voor kleinkinderen en eigen ouders.'

Het ACV is tevreden dat er rekening werd gehouden met de eigenheid van

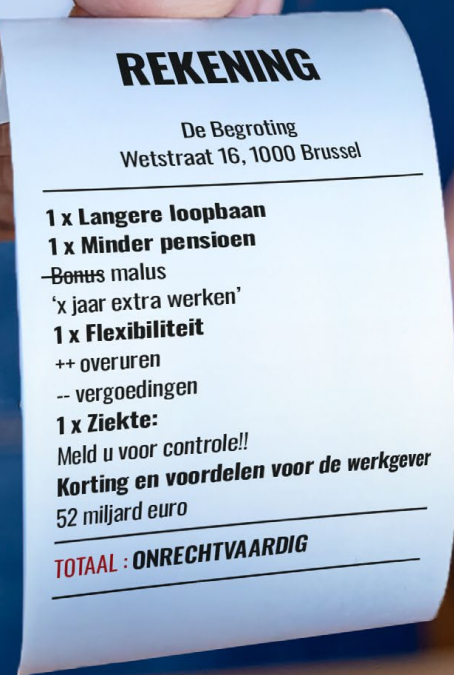
loopbanen van vrouwen, mensen die in ploegen werken en mantelzorgers.

Vrouwen worden door deeltijds werk vaak uitgesloten van het recht op landingsbanen. Daarom leggen de sociale partners de loopbaanvoorwaarde voor vrouwen minder hoog, vanaf de leeftijd van 60 jaar.

Vanaf 1 januari 2026 krijgen zowel mantelzorgers als werknemers die niet in een klassiek arbeidsregime van minstens vijf dagen per week zitten recht op landingsbanen. Vaak werknemers met zware banen die in ploegen werken. ■

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - Lezersbrieven lezers@visieredactie.be - Abonnementen www.visie.net/contact - Verantwoordelijke uitgever Liesbeth De Winter - Redactie Djonver Ariën, Simon Bellens, Nils De Neubourg, Dominic Zehnder, Lies Van der Auwera, Lieven Bax, Tinne Van Woensel, Roomi Theeboom, An-Sofie Bessmans, Rachel Michel, Hannah Wellens, Tom Vrancken - Hoofdredactie Wim Troch - Vormgeving Gevaert Graphics - Druk Coldset Printing Partners - Visie verschijnt maandelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van CM, ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC META, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten - De beschrijving van de CM-diensten en -voordelen in deze publicatie heeft enkel een informatieve waarde. Bij twijfel of betwisting gelden enkel de statuten van het ziekenfonds. Meer info: www.cm.be/statuten -

De regering schuift de rekening weer naar dezelfde mensen

De federale regering zoekt al weken koortsachtig naar een begroting. Afgelopen donderdag vroeg premier Bart De Wever opnieuw uitstel bij de koning. Tot nu toe keerde telkens hetzelfde recept terug: besparen op mensen. Rechtse partijen noemen de sociale zekerheid te duur, terwijl plannen die hogere inkomens of grote vermogens raken nauwelijks aan bod komen.

→ Tekst **Nils De Neubourg**

Rechtvaardig is dat niet. Boven-dien is niet eens zeker of de plannen echt werken. Dat is bijvoorbeeld zo bij maatregelen als een indexsprong. Lagere lonen brengen niet alleen minder koopkracht, ze leveren ook minder bijdragen op. Een indexsprong is dus inleveren op twee fronten.

Voor ACV-voorzitter Ann Vermorgen is het glashelder wat er nodig is: 'Geen gemorrel aan de index. Het is al ongehoord dat de loonnormwet de vrije loonsonderhandelingen aan banden legt. Als het leven duurder wordt, moet het inkomen volgen. De sectoronderhandelingen verlopen bijzonder stroef, want

werkgevers voelen zich gesteund door de regering. Als je moet vaststellen dat zelfs na een betoging van meer dan 100.000 mensen tegen de slechte voorstellen van de regering de premier nog steeds verstrengingen op tafel durft te leggen, dan kunnen we niet anders dan de druk opvoeren. Het novemberappell, de drie-daagse stakingsgolf is een niet mis te verstane waarschuwing van gewone mensen.'

Geen gemorrel aan de index. Als het leven duurder wordt, moet het inkomen volgen.

→ ACV-VOORZITTER ANN VERMORGEN

Liggen nog steeds op de begrotingstafel: een strengere pensioenregeling, meer flexibiliteit op de werkvloer, strengere aanpak van ziekten en miljardensteun aan bedrijven die amper jobs opleveren. Stuk voor stuk lijken ze technisch, maar samen duwen ze de rekening richting wie werkt, zorgt of ziek is. ■

Meer weten over de staking?
www.hetacv.be/arizona

Pensioenmalus

Een boete op een leven vol werk

De regering wil besparen op de pensioenen. Centraal in dat plan staat de pensioenmalus: een boete voor wie vroeger stopt met werken. Die boete is een vast percentage per jaar dat je vroeger stopt en hangt af van het jaar waarin je vertrekt: binnenkort twee procent per jaar. Vanaf 2040 wordt dat vier procent en daarna vijf procent.

Samen met andere geplande ingrepen in de pensioenen verliezen volgens berekeningen van de Federale Pensioendienst zo bijna drie op de tien werknemers gemiddeld 318 euro per maand. Zeven op de tien van de getroffen werknemers zijn vrouwen. De maatregel raakt vooral wie deeltijds werkt, een tijd ziek was of voor familie zorgde.

Daarnaast wordt het sowieso moeilijker om vervroegd op pensioen te kunnen. Om daar recht op te hebben, moet je minstens 35 loopbaan jaren aantonen, met voldoende effectief gewerkte dagen. Volgens de Studiecommissie voor de Vergrijzing haalt bijna de helft van de vrouwen die lat niet. Zelfs wie tot de wettelijke leeftijd blijft werken, is niet helemaal zeker van zijn stuk. De regering beperkt de periodes die meetellen als 'gelijkgesteld', zoals ziekte of tijdelijke werkloosheid.

Ook veranderen de regels over hoe lang iemand precies moet werken om volledig recht op pensioen te hebben. Het eerste werkjaar telt voortaan pas als men minstens zes maanden effectief werkte. Volgens cijfers van Sigedis zal tot een kwart van de werknemers door de nieuwe telling minstens een half jaar langer moeten werken dan vandaag gepland.

Flexibiliteit

Minder compensatie, mini-jobs dreigen

De regering wil minder vaste roosters en toeslagen. Maar dat betekent minder voorspelbaarheid en zekerheid. Een opvallende maatregel zijn aangepaste regels voor nachtwerk. Vandaag geldt werk tussen twintig uur en zes uur 's ochtends als nachtarbeid. In het nieuwe plan zou enkel werk tussen middernacht en vijf uur nog meetellen. Volgens berekeningen van ACV-Voeding en Diensten verliezen werknemers daardoor tot 615 euro per maand aan premies, in de voedingshandel gemiddeld 434 euro. Samen gaat het om meer dan 170.000 werknemers.

Volgens de FOD Werk hebben nachtwerkers dubbel zoveel kans op gezondheidsproblemen. Premies compenseren dus niet enkel ongemak, maar echte gezondheidsrisico's. Ook andere maatregelen schuiven in dezelfde richting. Het maximumaantal 'vrijwillige overuren' stijgt tot 360 per jaar, en worden minder vaak gecompenseerd met geld of rust. Bij deeltijdse jobs neemt de druk toe om het werk over meer dagen te spreiden. Juridisch kan dat worden geweigerd, maar in de praktijk ligt die keuze zelden bij de werknemer. In sectoren met veel deeltijdwerk, zoals schoonmaak en handel, verdienen werknemers vaak minder dan 2.000 euro bruto per maand. Voor hen is elke verloren premie voelbaar. Ook de minimale arbeidsduur staat onder druk. Er bestaat volgens experts het risico dat we belanden in een scenario van mini-jobs en nulurencontracten. Werknemers moeten zo dag per dag op zoek naar werk, zonder zekerheid over inkomen of opbouw van sociale rechten.

Langdurig zieken

Wantrouwen heerst

De regering werkt aan een nieuw plan om een half miljoen langdurig zieken sneller te 'activeren'. Die aanpak moet misbruik tegengaan, maar verschuift de nadruk van begeleiding naar controle. De meeste langdurig zieken willen wél opnieuw aan het werk, maar werkgevers bieden zelden aangepaste taken aan. Wie deeltijds hervat, verliest soms pensioenrechten of een deel van het loon. Wie ziek wordt, heeft in de eerste plaats nood aan herstel en een realistische kans om terug te keren. Dat vergt investeringen in werkbaar werk, niet in nieuwe sancties. 'Net zoals bij de langdurig werklozen is er geen enkel wetenschappelijk bewijs dat het straffen van langdurig zieken effect heeft', zegt Maarten Hermans, ACV-expert welzijn op het werk. 'We moeten daarentegen inzetten op de ware redenen voor uitval en effectieve maatregelen om werknemers te re-integreren in werkbaar werk. De werknemers die met een versleten rug kampen, verdienen beter dan deze huidige politieke profilering op hun al versleten rug.'

Ann Vermorgen: 'Een rechtvaardige begroting kan perfect'

Correctere bijdragen zijn nodig

In tegenstelling tot wat Bart De Wever beweert zijn er alternatieven. 'Een correcte bijdrage van vermogen', zegt ACV-voorzitter Ann Vermorgen, waarbij allé vermogensinkomsten, bijvoorbeeld uit aandelen en huurinkomsten, op een gelijke manier bijdragen als inkomsten uit arbeid.

Daarnaast zijn er correcte sociale bijdragen voor alle statuten nodig. Op basis van 60.000 managementvennootschappen wordt er momenteel al voor 1,7 miljard aan overheidsinkomsten gemist. Voor de flexijobs gaat het dit jaar nog om 350 miljoen, voor studentenarbeid 688 miljoen.'

Volgens cijfers van de Nationale Bank ontvingen bedrijven in 2022 samen bijna 52 miljard euro aan subsidies en belastingvoordelen. België is daarmee bij de Europese koplopers. Alleen al naar bedrijfskortingen op sociale bijdragen gaat jaarlijks meer dan 10 miljard euro. Dat is ook de besparing waar De Wever naarstig naar op zoek is.

Een correcte inning van belastingen, onder meer van de BTW, zijn ook logische eerste stappen. Deze BTW-kloof, – het verschil tussen de verwachte btw-inkomsten en het geïnde bedrag, is in ons land 4 procentpunt hoger dan het EU-gemiddelde. Die kloof terugbrengen van 11% naar 7% door striktere controles en procedures zou een meerinkomst van 1,6 miljard euro betekenen. 'Zo kan de regering nog gigantische efficiëntiewinsten boeken', aldus Vermorgen.

1.

KUNSTENDAG

Theater, dans, film en nog veel meer

Zondag 16 november is het Kunstendag voor kinderen. De hele dag kunnen kinderen tot 12 jaar genieten van theater, film, dans, literatuur, architectuur en beeldende kunst. Er zijn workshops, tentoonstellingen en voorstellingen in heel Vlaanderen en Brussel.

~ www.kunstendagvoorkinderen.be

© LUCAS SLUYKENS

2.

BOEK

Beest in mijn hoofd

Beest in mijn hoofd van Judith Deryckere is een rauw, eerlijk en indringend relaas over leven met een obsessief-compulsieve stoornis – en over hoe herstel mogelijk is. De auteur vertelt haar verhaal van binnenuit, verweven met getuigenissen van lotgenoten, naasten en hulpverleners.

WIN Visie mag vijf exemplaren van *Beest in mijn hoofd* verloten onder lezers die ons voor 1 december het juiste antwoord bezorgen op volgende vraag: Hoe heet de auteur van *Beest in mijn hoofd*? Mail je antwoord naar lezers@visieredactie.be of per post naar Visie, Postbus 20, 1031 Brussel.

Breintrein

		7						8
	1	9						6
	8		9					7
2	9			7	6			5
				8	1			
		1	2		9			
				5		9		
	7			3	8			6
	5							7

Koopkrachtverlies

Indexsprong van 2015 kostte werknemer al 9.500 euro

Een gemiddelde werknemer verloor door de indexsprong van 2015 al duizenden euro's. Dat blijkt uit rekenwerk van het ACV.

Tien jaar na de indexsprong van 2015 blijft de rekening oplopen. Volgens berekeningen van het ACV heeft een werknemer met een gemiddeld loon intussen al 9.477 euro bruto verloren. Netto komt dat voor velen neer op 4.846 euro minder in de portemonnee. En dat verlies stopt niet: maand na maand, jaar na jaar, blijft het verschil groeien. De indexsprong was zoezegd een eenmalige ingreep, maar in werkelijkheid blijft ze doorwerken. Opnieuw hangt de dreiging van een indexsprong in de lucht. Zo is er sprake om de automatische loonindexering, die lonen koppelt aan levensduurte, te 'herbekijken'.

Lonen structureel lager

De vorige indexsprong kwam er in april 2015, onder de regering-Michel, een centrumrechtse coalitie van MR, N-VA,

CD&V en Open VLD. De maatregel moest de concurrentiekracht van bedrijven versterken door de loonkosten tijdelijk te verlagen. De automatische indexering werd één keer overgeslagen, waardoor lonen vanaf dat moment structureel ongeveer twee procent lager kwamen te liggen. De volgende indexeringen gebeurden op die lagere basis, zodat het loonverlies nooit meer werd ingehaald.

Onderzoek van onder meer de Nationale Bank van België toonde achteraf dat de verwachte economische voordelen beperkt bleven. De loonkosten stegen inderdaad trager, maar ondernemingen gebruikten de vrijgekomen marge vooral om hun winstmarges te versterken, niet om prijzen te verlagen of meer werkgelegenheid te creëren. Het effect op de concurrentiepositie was daardoor kleiner dan gehoopt. ■

© IDY/FRED DEBROCK

Weinig mensen zijn trots op hun autisme, en daarom houden ze zich liever klein. Juich vooral voor jezelf. Je mag dat egoïstisch of narcistisch vinden, maar ik geloof dat alles begint bij jezelf graag zien.

→ FELIX HEREMANS
Acteur en Slimste Mens ter Wereld-kandidaat Felix Heremans in Humo over zijn autisme.

MOBILITEIT EN KLIMAAT

Belgische bedrijven scoren onvoldoende op duurzame mobiliteit

Slechts een op de acht bedrijven in ons land behaalt de doelstellingen qua duurzame mobiliteit. Dat blijkt uit de mobiliteitsindex van HR-dienstverlener Securex.

De mobiliteitsindex is een instrument dat bedrijven helpt hun duurzame mobiliteitsbeleid te evalueren. Brusselse bedrijven scoren het best, vooral door goed uitgebouwd openbaar vervoer.

De vergroening van het wagenpark blijft een uitdaging. In een doorsnee

Belgisch bedrijf gebeurt 13,9 procent van het woon-werkverkeer met een bedrijfswagen. Bijna twee derde van die verplaatsingen gebeurt nog steeds op een verbrandingsmotor.

Om een concrete omschakeling naar duurzame mobiliteit te realiseren, is het volgens het Vias Institute voor verkeersveiligheid nodig om duurzame alternatieven aantrekkelijker maken. 'Daarvoor zijn gerichte investeringen in de juiste infrastructuur noodzakelijk', klinkt het. ■

© IDY/ORIS-HERREGODS

Oproep

Getuigenissen gezocht rond levenseinde

Voor een publicatie over zorg bij het levenseinde, omgaan met de dood, voltooid leven en levensmoeheid is CM op zoek naar getuigenissen.

Bent u 65-plus? Denkt u soms na over het einde van uw leven? Voelt u zich (soms) levensmoe, of net helemaal niet? Beschouwt u uw leven als voltooid? Of net het omgekeerde? Bent u bereid om over uw ervaringen te praten? CM luistert graag naar uw verhaal. Hoe kijkt u naar het levenseinde? Ervaart u levensmoeheid? Wat is voor u een voltooid leven? Wat bezorgt u levenskwaliteit? Hoe wil u graag sterven? Het zijn maar enkele van de vragen die in het gesprek aan bod kunnen komen.

Wie kan deelnemen?

Elke 65-plusser die graag zijn ervaringen en ideeën rond de thema's hierrond wil delen en er geen bezwaar tegen heeft dat die getuigenis gebruikt kan worden in een publicatie.

Praktisch

Het interview zal ongeveer 60 minuten in beslag nemen, en kan zowel (bij voorkeur) via fysieke samenkomst plaatsvinden als via de telefoon of via een videogesprek.

Wenst u uw getuigenis te delen?

Neem dan contact op met getuigenissen@cm.be.

HET CIJFER

54%

Meer dan de helft van de Belgische huishoudens verkeert in de categorie 'financieel ongezond of kwetsbaar'. Dat staat in een recent rapport van consultancybureau Deloitte samen met bank Argenta. 54 procent van de huishoudens heeft weinig buffer, heeft moeite met het vooruitzicht van uitgaven, of toont weinig veerkracht bij tegenslag. Dat geeft volgens het onderzoek aan dat er 'diepere structurele problemen spelen'.

VISIE

HONGER NAAR NIEUWS?
HET BESTE UIT VISIE IN JE MAILBOX

ABONNEER JE SNEL OP WWW.VISIE.NET/NIEUWSBRIEF

‘Voor alles wat we vanzelfsprekend vinden, is ooit geprotesteerd’

De Prijs voor de Mensenrechten gaat dit jaar naar woordkunstenaar Hind Eljadid. De Liga voor Mensenrechten bekroont Eljadid ‘voor haar compromisloze inzet om onrecht te benoemen’. En dat zal ze blijven doen. ‘Niemand mag ervan uit gaan dat alle rechten voor eeuwig gevrijwaard zijn.’

→ Tekst Wim Troch → Foto's David Degelin

In juni kreeg Hind Eljadid tot haar grote verbazing een telefoontje dat ze genomineerd was voor de Prijs voor de Mensenrechten. Tot haar nog grotere verbazing kreeg ze onlangs een telefoontje dat ze de prijs effectief gewonnen heeft. Op 6 december mag ze de prijs officieel in ontvangst nemen. ‘Ik werd heel emotioneel toen ik het nieuws kreeg’, vertelt ze. ‘Omdat het niet over mijn werk ging, maar over mijn persoon en mijn sociaal engagement. Dat geeft een andere dimensie aan die prijs. Dat ik de eerste *queer* vrouw van kleur ben die de prijs wint, maakt het extra bijzonder.’

‘Activisme of sociaal engagement kan heel vermoeiend zijn. Het vraagt veel energie en maakt je soms heel moe. Dat je dan een prijs krijgt, is een teken van waardering. Het geeft een duwtje in de rug.’

Je kreeg de prijs onder meer omdat je begin 2024 op het podium van een feest voor het EU-voorzitterschap van ons land opkwam voor de burgers in Gaza.

HIND ELJADID → ‘Samen met een fantastische groep activisten hadden we afgesproken dat ze vanuit het publiek Palestijnse vlaggen zouden opsteken, op een afgesproken moment tijdens mijn optreden. Dat was magisch. Ik draag dan ook mijn prijs op aan iedereen die geholpen heeft en heeft meegedaan. Ik had er veel stress voor, omdat ik voelde dat het een belangrijk moment zou

worden. Dat activisme zit al heel lang in mij. Ik voel dat ik niet anders kan dan te spreken over zaken die fout lopen.’

De Prijs voor de mensenrechten winnen is dus geen eindpunt?

ELJADID → ‘Zeker niet. Ik heb mee mijn schouders gezet onder de nieuwste campagne van de Liga voor Mensenrechten. Die gaat over het recht op protest en het recht op verenigen. Twee mensenrechten die steeds meer onder vuur liggen.’

‘Het stakingsrecht staat onder druk. Dat is intimidatie, in een poging om mensen monddood te maken.’

→ HIND ELJADID

Hoe kunnen symbolische acties en campagnes het verschil maken in grote politieke conflicten?

ELJADID → ‘Als iedereen stil is, zal er niets veranderen. Er zijn verschillende vormen van activisme en die hebben allemaal hun nut. Of het nu op straat komen is, een rode lijn kleven op het raam of via sociale media berichten delen: het maakt onzichtbaar onrecht tastbaar.’

BIO

WIE IS HIND ELJADID?

- 31 jaar
- Woont in Brussel
- Woordkunstenaar, schrijver en *slam poet*
- Voorvechter van LGBTQI+-rechten
- Schreef in samenwerking met CM *Mijn niet-zo geheime dagboek*, waarin ze getuigenissen van jongeren met psychische kwetsbaarheden bundelde

>> **Maar jouw speech leidde er wel toe dat je opgepakt werd.** ELJADID – 'Ik had nooit gedacht dat zoiets mogelijk was. Ik ben een kunstenaar. Het is toch normaal dat ik het podium gebruik om een statement te maken. Uiteindelijk werd ik om twee uur 's nachts vrijgelaten, zonder dat ik verhoord werd. Ik was daar erg van geschrokken, en ik ben er nadien ziek door geworden. Ook al omdat ik naast bemoedigende berichten ook veel haatmails en dergelijke heb gekregen.'

'Het positieve aan het hele verhaal is dat er door die hele episode veel aandacht was voor het lot van de Gazanen. Ik laat me niet tegenhouden omdat ik werd opgepakt. Ik zal blijven

Ik voel dat ik niet anders kan dan te spreken over zaken die fout lopen

– HIND ELJADID

ijveren voor mensenrechten. Dat voelt als mijn persoonlijke plicht, omdat mijn identiteit bestaat uit verschillende minderheden die bedreigd worden. Ik moet opkomen voor al die stukjes.'

Zit het in ons land dan niet vrij goed wat mensenrechten betreft?

ELJADID – 'Alles wat we vandaag vanzelfsprekend vinden, is er maar gekomen doordat mensen ervoor hebben geprotesteerd. Vrouwenrechten, arbeidsvoorwaarden, holebirechten ... Vergis je niet, ook in België staan die mensenrechten onder druk. De LGBTQI+-rechten staan niet in de grondwet. Die kunnen relatief snel teruggeschroefd worden. Er wordt nu bedreigd om subsidies van middenveldorganisaties af te pakken, en bij vreedzame betogingen wordt het waterkanon ingezet. Het stakingsrecht staat onder druk. Dat is intimidatie, in een poging om mensen monddood te maken. Maar we moeten onze stem laten horen. Niemand mag ervan uit gaan dat alle rechten voor eeuwig

gevijwaard zijn. Dat zien we in Amerika, waar in sommige staten abortus weer verboden is. Ook in Europa, zoals in Hongarije of Italië, wordt de klok teruggedraaid als het gaat over homorechten. In ons land klinken fascistische stemmen steeds luider. We denken misschien dat we goed bezig zijn, maar dat zijn we niet.'

Wat geeft jou – ondanks alles – toch nog hoop?

ELJADID – 'Dat er toch nog mensen op straat blijven komen. En dan vooral jongeren. De jonge generatie van nu legt druk op universiteiten om samenwerkingen kritisch te bekijken. We zagen het eerder al met de klimaatmarsen. Hun engagement en inzet voor de samenleving is fantastisch. Zij durven zich uit te spreken tegen onrecht en durven op te komen voor mensenrechten. Dat geeft hoop, want zij zijn de leiders van morgen.' ■

NIET WAAR

De meeste werkzoekenden die uitkering zullen verliezen zijn geen Belg

Minister van Werk David Clarinval (MR) verklaarde dat bijna zes op de tien werkzoekenden die op 1 januari hun uitkering zullen verliezen niet-Belgen zijn. Foute info, die bovendien polariseert. Clarinval werd teruggefloten in de media en in de Kamer.

Vanaf 1 januari 2026 worden werkloosheidsuitkeringen beperkt tot maximaal twee jaar. Minister van Werk David Clarinval (MR) zei daarover bij Bel RTL: 'Meer dan een werkloze op de twee die volgend jaar of het jaar daarna wordt uitgesloten, is van buitenlandse origine. Dat betekent dat minder dan de helft Belg is.'

De 57 procent uit de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid waar hij naar verwees bleek zowel te bestaan uit Belgen van buitenlandse origine als uit mensen met een buitenlandse nationaliteit. De minister beschouwt Belgen van buitenlandse origine dus niet als Belgen.

Volgens de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) dreigen 193.905 mensen van de werkloosheid te worden

uitgesloten. 19,2 procent van hen heeft niet de Belgische nationaliteit. Beduidend minder dus dan de vermeende 57 procent. Van die 19,2 procent heeft iets meer dan de helft een Europese nationaliteit.

Op X liet de minister weten dat hij het wilde hebben over mensen van buitenlandse origine, niet over mensen met een buitenlandse nationaliteit, en dat hij niemand wil stigmatiseren.

Clarinval werd in de Kamer ondervraagd en sprak over een 'vergissing'. Stefaan Peirsman, ACV-diversiteits-expert, spreekt van onjuiste info die leidt tot polarisering. 'Van een minister met een lange staat van dienst mag je verwachten dat hij het onderscheid kent tussen

Belgen met migratieachtergrond en mensen met een buitenlandse nationaliteit. Waar we de minister niet over hoorden, is over discriminatie. Mensen met een migratieachtergrond, maar ook ouderen, mensen met een beperking ... hebben het veel moeilijker om werk te vinden.'

Eerder diezelfde week beschuldigde Clarinval de vakbonden al onterecht van het voeren van een 'grootschalige desinformatiecampagne en onaanvaardbare manipulatie' over de beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd. Het lijkt erop dat de minister zelf opnieuw desinformatie gebruikt om zijn hervorming proberen te rechtvaardigen. ■

Piet Van den Bergh, expert arbeidsrecht ACV

Kan mijn baas mij verplichten om overuren te presteren?

In België ben je niet automatisch verplicht om overuren te presteren als je werkgever dat vraagt. De maximale arbeidsduur bedraagt normaal 38 uur per week of negen uur per dag. Overuren zijn uren die je werkt boven die grenzen. Maar je mag nooit meer dan elf uur per dag of 50 uur per week werken.

Overuren mogen enkel in specifieke situaties zoals bij dringende interventies, onvoorziene omstandigheden of bij buitengewone vermeerdering van het werk. Je kunt vrijwillig overuren presteren via een schriftelijke overeenkomst met je werkgever. Die overeenkomst is geldig voor zes maanden en kan worden verlengd. Vrijwillige overuren geven tot op vandaag altijd recht op bijkomend loon, maar niet op inhaalrust.

Je werkgever kan je niet verplichten om overuren te doen buiten de wettelijk toegestane situaties. Je hebt het recht om nee te zeggen, tenzij er sprake is van een uitzonderlijke situatie zoals overmacht. Regelmatig overwerk zonder duidelijke reden kan wijzen op een structureel probleem in de werkorganisatie. Bespreek dit met je afgevaardigde. Als er geen werkneemvertegenwoordiging is op de werkvloer, probeer dan afspraken te maken met je collega's. Overwerk is ongezond en moet daarom gecompenseerd worden met inhaalrust of overurentoeslag (50 procent op wekdagen, 100 procent op zon- en feestdagen). Je mag ook kiezen om de inhaalrust te laten uitbetalen.

Raadpleeg bij twijfel je arbeidsreglement of je ACV-afgevaardigde. ■

HERMAN VAN GOETHEM WAS RECTOR VAN DE UNIVERSITEIT ANTWERPEN

‘Zorg is nabijheid. Dat is meer dan een loket’

‘Technologische vooruitgang in medicijnen en behandelingen heeft de kostprijs van onze gezondheidszorg sterk opgedreven. Daardoor trekt de overheid de touwtjes almaar strakker naar zich toe. Dat heeft ook kwalijke effecten, zoals een sterke focus op kostenefficiëntie met een torenhoge werkdruk voor het zorgpersoneel. Maar zorg is in de eerste plaats geen medische en economische sector, wel een menselijke en maatschappelijke activiteit. Zorg is nabijheid. Dat is meer dan een loket of een sociaal werker in de buurt. Zorg verbindt ons.’

‘Schakel die samenleving dus meer in ons zorgsysteem in dan vandaag. Van verenigingen voor ouderenzorg tot de jeugdbeweging. Het middenveld verdient een grotere rol en meer inspraak. Daar hebben sommige partijen het lastig mee. Maar uiteindelijk is het een win-winscenario voor zowel de zorgsector, als voor de overheidsfinanciën.’ ■

De zorg van de toekomst zit overal

Aan het huidige tempo stevent ons zorgsysteem af op een ‘infarct’. Toenemende zorgbehoeften door de vergrijzing en nijpende werkdruk in de zorgsector maken dat we moeten herdenken hoe we zorgen voor elkaar. Hoe ziet het zorgsysteem van de toekomst eruit?

→ Tekst **Simon Bellens**

Op tien jaar tijd steeg het personeelstekort in de zorg met maar liefst 35 procent. Door de vergrijzing neemt het aantal zorgbehoevenden en chronisch zieken razendsnel toe, vooral door burn-outs en spier- en gewrichtsaandoeningen. ‘We gaan naar een zorginfarct’, analyseert CM-voorzitter Luc Van Gorp. ‘Ons systeem is zowel economisch als menselijk onhaalbaar.’

Een breed debat dringt zich op over ons zorgsysteem. Welke plaats heeft zorg in de samenleving van morgen? Die maatschappelijke oefening gaat CM aan met burgers, dwarsdenkers, zorgprofessionals, wetenschappers en beleidsmakers, zoals Herman Van Goethem, Anneleen De Bonte, Hans Claus en Liesbeth De Donder. Uit hun ideeën komt een beeld tevoorschijn van een zorg die meer is dan ziekenhuizen en woonzorgcentra. ■

LIESBETH DE DONDER (VUB) DOET ONDERZOEK NAAR DE SOCIALE INCLUSIE VAN OUDEREN

‘Ouderen nemen zelf belangrijke zorgrollen op’

‘In Vlaanderen is op tien jaar tijd het aantal commerciële woonzorgcentra meer dan verdubbeld. Dat heeft gevolgen voor de kostprijs van wzc’s, gemiddeld 250 euro per maand duurder bij commerciële spelers.’

‘We moeten de omslag maken naar meer doelgerichte zorg. Niet zomaar een oplossing bedenken voor een specifiek probleem, maar wel vragen aan ouderen wat ze zelf nog willen in hun leven. Misschien is het goedkoper om in grootkeukens maaltijden te bereiden en die te leveren aan ouderen die niet

meer alleen kunnen koken, maar wil die oudere net heel graag zelf koken en is die hulp welkom.’

‘Alle zorgverleners herkennen gevallen van levensmoeheid bij ouderen. Ten gronde zijn dat zingevingsvragen. *Wat doe ik hier nog? Wat is mijn plaats in de samenleving?* De negatieve beeldvorming over ouderen erkent te weinig wat ouderen wél nog kunnen en doen. Ze nemen zelf heel wat zorg op voor anderen, bijvoorbeeld als mantelzorger of in het vrijwilligerswerk. Dat moeten we beter waarderen en ondersteunen.’ ■

ANNELEEN DE BONTE WERKTE TIEN JAAR ALS HUISARTS EN IS SOCIAAL ONDERNEMER

‘Begin met plekken die uitnodigen tot verbondenheid’

‘Zorgen voor mensen is vandaag iets anders dan vroeger. Het gaat niet langer om klassieke, directe zorgverlening op basis van medische kennis. Ik probeer omgevingen vorm te geven waarin gezondheid bijna vanzelfsprekend wordt. Neem nu Citadel in Diest. We maakten er een verwelkomend stadsdeel van waar creatievelingen en mensen die lang inactief waren op de arbeidsmarkt elkaar vinden. Dat lijkt geen zorg in strikte zin, maar creëert een veilige, ondersteunende context waarvan zorg een logisch gevolg is.’

‘Een goede vriend was jaren uit door een zware burn-out. Artsen hadden hem

opgegeven, maar wij zagen zijn talent als projectingenieur. We vroegen hem om eens te kijken naar onze problemen met de elektriciteit. Hij begon als vrijwilliger, maar draaide uiteindelijk voltijds mee, met een vast contract. Dat kan alleen dankzij een zorgzame houding van iedereen op de werkvloer.’

‘Die vanzelfsprekendheid van zorg zijn we een beetje kwijtgeraakt. We hebben er geen plaats voor in onze agenda of in ons huis. Er is ook weinig maatschappelijke waardering voor dagelijks zorgwerk. Als je boodschappen doet voor je oude buurvrouw, telt dat economisch voor niks mee. Dat moeten we omkeren.’ ■

HANS CLAUS WAS BIJNA VEERTIG JAAR LANG GEVANGENISDIRECTEUR

‘Geef mensen tijd’

‘Mijn hele carrière wilde ik de gevangenen persoonlijk ontmoeten, luisteren naar hun verhaal. Door daarvoor tijd te maken, nam de hoeveelheid incidenten bij ons af. Meermaals zag ik hoe een gesprek met iemand in de isolatiecel tot een kantelpunt leidde.’

‘Gedetineerden zitten vaak op een snijpunt van meerdere gezondheidsproblemen, mentaal en fysiek. Ze komen bijvoorbeeld binnen voor drugsgebruik of -handel, maar de onderliggende redenen voor die problemen krijgen te weinig aandacht.

Inzetten op preventie betekent dat je die oorzaken aanpakt.’

‘Daarvoor hebben mensen tijd nodig. Als er tijd vrijkomt, kunnen we gemakkelijker zorgen voor elkaar. Dat haalt druk weg bij de zorgsector. Arbeidsvermindering is het beste preventie-instrument. We moeten onze werktijd inkorten met behoud van loon, maar blijven gevangen in een economische logica die zegt dat zo iets onhaalbaar is. Toch hebben we tijd nodig om onze samenleving en ons zorgsysteem ten gronde te veranderen.’ ■

Wie gaat er voor mij zorgen?

De regering debateert de afgelopen tijd veel over gezondheidszorg. Hun kernpunten: er moet een strengere beleid komen voor langdurig zieken én de zorg kost ons handenvol geld. Besparingen dringen zich op. Controle is nodig. Het lijkt wel of zorg verengd is tot de strijd tussen profiteurs en controleurs.

Cynici zouden kunnen beweren dat die besparingen in de zorg geen probleem vormen, omdat er door het personeelstekort toch geen mensen zijn om die zorg te verlenen. En als er geen zorg gegeven kan worden moeten we er ook niet voor betalen.

Daarin vergissen ze zich. Zorg is zoveel meer dan hoe het vandaag op de politieke agenda verschijnt. Daarom organiseren we de zorgtop Caruna, als startpunt voor een ander discours over zorg.

Een van onze grote inspiratoren in de Amerikaanse ethica Joan Tronto. De zorgcrisis louter wegzetten als een personeelstekort zal nooit leiden tot duurzame en toekomstgerichte ideeën of oplossingen, zegt Tronto. We moeten een stap terugzetten, en ook meer nadenken over zorg op een filosofisch niveau. Wat is zorg? Wie verstrekt zorg? Hoe wordt zorg gewaardeerd?

Zorg is overal en altijd aanwezig. Mensen zijn voortdurend bezig met zorg geven en ontvangen. Zorg maakt ons tot mensen. Volgens haar, en daar zijn we het bij CM volmondig mee eens, is gezondheidszorg zoveel meer dan medische zorg. Geneeskunde gaat over genezen of niet, over leven of dood. Maar hoe we dat leven effectief leven, met welke hoop, verlangens, dromen en noden, dat is het domein van zorg.

Zorg gaat over levenskwaliteit. Om levenskwaliteit te hebben, moet het antwoord op de volgende drie vragen volmondig ‘ja’ zijn: Gaat er iemand voor me zorgen? Heeft wat ik doe nog zin of betekenis? Wordt er echt naar me geluisterd?

Vandaag zijn de resultaten van die mini-bevraging vaak weinig opbeurend. Dat moet anders en beter. Ik wil me engageren voor een samenleving waarin iedereen drie op drie scoort. Ik hoop u ook. ■

Luc Van Gorp, Voorzitter CM

Op 22 november verzamelen ruim 1.500 mensen op de grote zorgtop Caruna. Daar komen de resultaten uit de bevragingen en gesprekken van het afgelopen jaar samen. Deelnemers zullen er resoluties opstellen die vorm geven aan hoe we de zorg in België opwaarderen en toekomstbestendig maken.

Laat ons een boom

Een onogelijk lapje bos in Gent, niet veel groter dan een voetbalveld. Het ligt gewrongen tussen wegen en gebouwen, en dreigt te verdwijnen. Daar missen we niet veel aan, denk je misschien? Dan denken we beter tweemaal na.

Iedere dag verdwijnen er maar liefst 600 voetbalvelden aan bos in Europa om plaats te maken voor verharding zoals snelwegen of gebouwen, blijkt uit internationaal onderzoek.

Bedreigde bossen zijn heus niet allemaal wandelparadijzen, maar ze creëren wel broodnodige zuurstof. Dat lappendeken van groen en bos is van levensbelang voor de afnemende biodiversiteit. Intussen stevenen we verder af op een betonnen toekomst.

Op 6 november ging in Belém, Brazilië, de Klimaatop van start. Blijven we doorgaan met het kappen of brengt deze top eindelijk verandering? ■

→ Foto
Djorven Ariën

'Eigenaars van oude wagens zijn properder'

De evolutie van wagens vol ronkende mechanica naar hoogtechnologische voertuigen boordevol elektronica, die betreurt garagist Osman(*) wel. Maar hij houdt nog steeds van sleutelen aan auto's. 'Vroeger was dit werk veel vuiler.'

→ Tekst Lies Van der Auwera → Illustratie Peter Goes

Al 32 jaar repareer ik auto's. Alle merken, maten en modellen', steekt Osman van wal. 'Als jonge gast kon ik beginnen als onderhoudsmecaniciën in een garage. Nadien mocht ik van mijn vader niet meer veranderen. Ook handig: zo kon ik meteen onze gezinswagen repareren, wanneer die stuk was.'

'Je leert voortdurend bij over nieuwe technieken. Dat moet ook, want in al die jaren is er ontzettend veel veranderd. Helemaal in het begin was dat wennen. Ik kan intussen vlot met die elektronica werken, al merk ik dat mijn jongere collega's dat soort zaken sneller oppikken.'

Kapotte lamp

'In mijn beginjaren was mijn werk nog vuil en zaten auto's vol prachtige mechanica. Die oudere wagens zaten steengoed in elkaar en je kon er makkelijk aan werken. Een lamp vervangen was een koud kunstje: je deed gewoon de motorkap open en tien minuten later was het klaar.' 'Moderne auto's zitten helemaal anders

elkaar. Alles is nu elektronisch. Maar hoe meer opties of knopjes er op een wagen staan, hoe sneller iets kapot kan gaan. Vroeger lag onze focus op repareren, nu is het meteen vervangen.'

'Een lampje herstellen? Eerst moet je 600 dingen demonteren, je bent gauw anderhalf uur bezig. Bij sommige wagens moet je zelfs de hele bumper er afhalen. De klant is er ook niet altijd blij mee, want die zit nadien met een gepeperde rekening. Moet ik zoveel betalen voor een lamp!, hoor ik dan. Vroeger was het vijf euro, nu kan je er makkelijk een nul of twee achter zetten.'

Dierenhaar

'Sommige wagens zijn ronduit smerig. Of ze liggen vol haren van dieren. Als je dan in de winter de verwarming aanzet, kan mijn maag echt omdraaien van die geur. Dan zet ik de deur een half uurtje open en haal ik intussen een koffie. In extreme gevallen moet de klant de wagen terughalen en eerst reinigen.'

'Wat me ook opvalt, is hoe weinig zorg bestuurders van bedrijfswagens voor

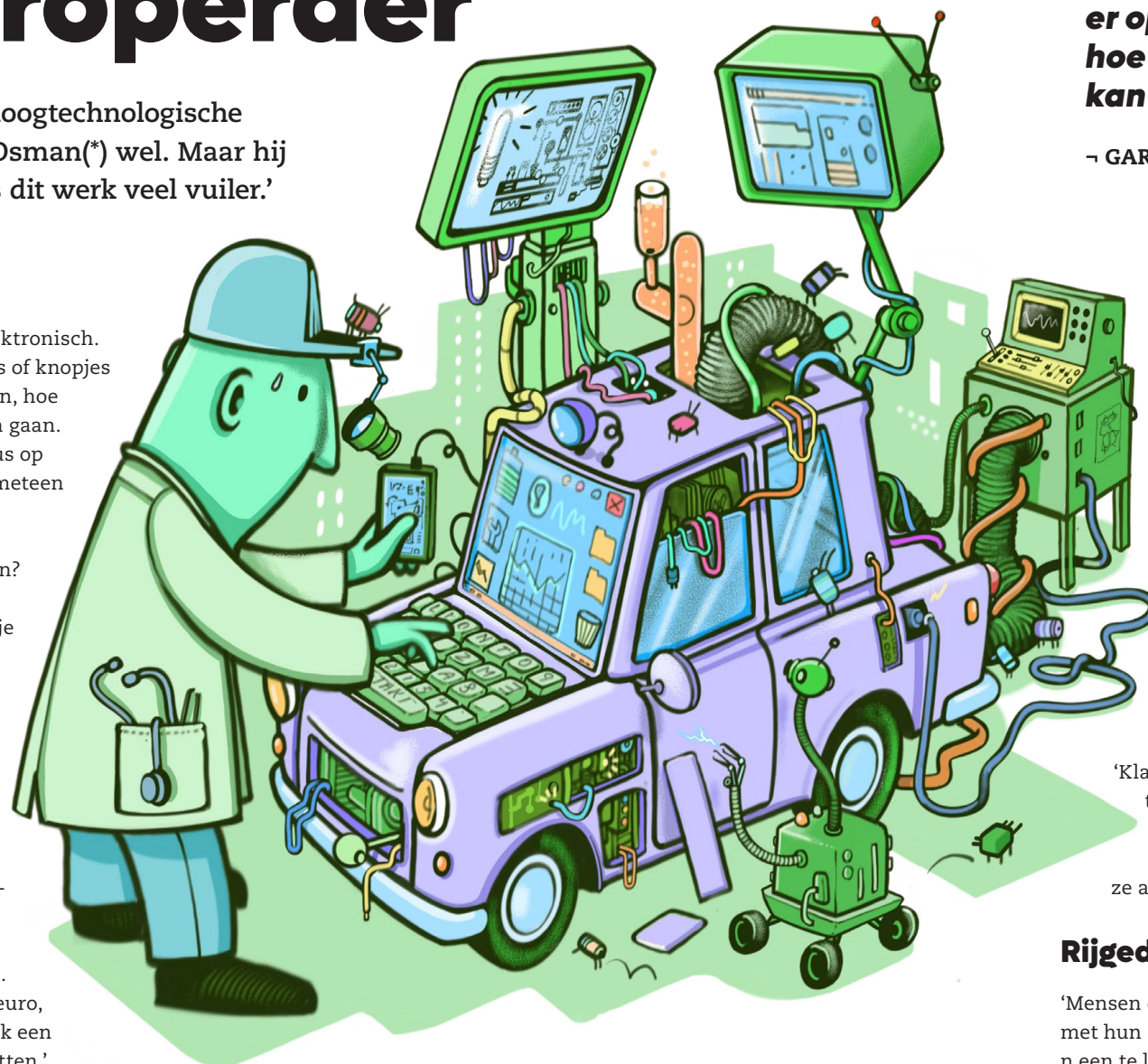
hun auto dragen. Hun auto's zijn vaak vuil en rommelig of ze rijden veel te lang door met dat ene rode lampje tot de wagen finaal stuk is. Eigenaars van oudere wagens gaan dan weer het properst om met hun wagen.'

Ondergoed

'In een koffer heb ik gelukkig nooit drugs, wapens of een lijk aangetroffen. Maar ik vond wel wat andere vreemde zaken: in de wagen van een heel knappe dame vond ik ondergoed.

Hoe meer opties of knopjes er op een wagen staan, hoe sneller iets kapot kan gaan

→ GARAGEMEDEWERKER OSMAN

En we troffen ook al een kofferbak vol met seksspeeltjes aan. Hilariteit onder de collega's verzekerd natuurlijk.'

'Ook ooit gevonden: 300.000 Belgische frank (ongeveer 7.400 euro, red.). Ik heb dat meteen netjes aan mijn baas gegeven. Iets later kwam die klant terug maar mijn baas was intussen naar huis zonder een boodschap achter te laten. De klant in kwestie maakte me uit voor dief. Nadien volgden wel excuses.' 'Klanten zijn vaak wantrouwig en testen onze betrouwbaarheid uit. Kleine potjes steken ze vol kleingeld, na de controle tellen ze alle centen na.'

Rijgedrag

'Mensen doen een hoop stomme dingen met hun auto. Dat zie ik in één oogopslag. n een te lage versnelling rijden is een typisch fenomeen bij oudere mensen. Ze komen binnen met een versleten koppeling na 20.000 kilometer. Of ze vertrekken aan de garage alsof ze met een vliegtuig opstijgen.'

'Versleten remblokken door foute rijstijl haal je er ook zo uit. Klanten kunnen dan ewel beweren dat de remblokken makkelijk verslijten, maar mij maak je niets wijs. Als ik er dan iets over zeg, pruttelt de klant: Ga jij mij leren rijden?'

'Wat voor mij de beste auto is? Eén die nooit in panne staat. Welk merk het is, dat maakt me weinig uit.' ■

*Osman is een schuilnaam.

ZORGBUDGET VOOR OUDEREN MET ZORGNOD

Meld wijzigingen om terugvorderingen te vermijden

Ben je een 65-plusser met een zorgnood en met een beperkt inkomen? Dan heb je mogelijk recht op een zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Als je dat zorgbudget ontvangt, is het belangrijk om elke verandering in je zorgbehoefte of (gezins)inkomen, door verkoop, schenking of erfenis, op tijd te melden aan CM-Zorgkas. Doe dat binnen de drie maanden, anders riskeer je een terugvordering tot 24 maanden. Lukt het niet om dat online te regelen? Bel dan naar de CM-Zorglijn. ■

→ www.vlaamsesocialebescherming.be/zorgbudgetvoorouderen of CM-Zorglijn 02 204 32 34

SOCIALE VOORUITGANG

ACV-voorzitter pleit voor gezamenlijke aanpak op VN-top

Op de Wereldtop voor Sociale Ontwikkeling van de Verenigde Naties nam ACV-voorzitter Ann Vermorgen het woord voor het Internationaal Vakverbond. Ze benadrukte het belang van het formaliseren van werk, met het voorbeeld van de huisarbeidsters en de rol van de partner-ngo WSM daarin. Daarnaast pleitte ze voor een sterke structurele rol voor de Internationale Arbeidsorganisatie in het proces van sociale ontwikkeling. 'Een sterke sociale dialoog, met een tripartite aanpak door werknemers- en werkgeversorganisaties en regeringen die de handen in elkaar slaan, leidt tot betere arbeidsnormen, hogere sociale bescherming en stabiele, inclusievere arbeidsmarkten. Als we voor sociale vooruitgang willen blijven gaan, dan moeten we ons blijven organiseren en verenigen.' ■

Vacatures

ACV zoekt

• Boekhouder financiële dienst – Schaarbeek

ACV-CSC Metea zoekt

• Vakbondsverantwoordelijke – zone Brabant

COV zoekt

• Coördinator beleidsvoorbereiding & studiedienst (detachering mogelijk) – Schaarbeek
→ www.hetacv.be/jobs

De Vormers vzw zoekt

• Lesgevers schoonmaakproducten en hormoonverstoorders
→ www.devormers.be

CM zoekt

• Technical lead/JAVA software engineer – Schaarbeek
• Senior functioneel analist/Scrum master – Schaarbeek
• Specialist Middleware – Schaarbeek
• Maatschappelijk werker – Voorkempen
→ www.cm.be/jobs

Actrice en presentatrice

Tatyana

Beloy
gevat
in 5
woorden

Aandacht

'Als ik opsta neem ik twee minuten om een intentie te maken voor de dag. *Wat moet ik doen? Wat wil ik verwezenlijken?* Maar ook: *wat heb ik nodig?* Het helpt me om bewust in het leven te staan. Die momenten van verbinding probeer ik ook te creëren met anderen. Zo hebben we thuis strikte regels over telefoongebruik. Aan tafel gaat de smartphone aan de kant. Onze gemeenschappelijke momenten zijn daardoor zoveel gezelliger. Ook in toevallige ontmoetingen probeer ik interesse te tonen in de ander. Als ik naar de winkel ga, sla ik altijd een praatje met de kassabediende.'

Eigen weg

'Na mijn acteeropleiding besepte ik dat ik niet wilde afhangen van *casting directors*. Ik heb toen beslist om mijn eigen weg uit te stippelen. Ondernemend zijn maakt deel uit van mijn DNA. Ook in mijn relatie houdt me dat bezig. Hoe kunnen beide partners aanwezig zijn als ouder én *shinen* in hun werk?'

Aanjager

'Tijdens Supastar-kampen geef ik kinderen het zelfvertrouwen om op een podium te staan, in mijn matchmaking-praktijk verbind ik singles met elkaar en met mijn laatste boek wil ik mensen aanmoedigen om hun dromen te volgen. Het lijkt misschien een *patchwork* aan bezigheden, maar er loopt een rode draad door mijn parcours: mensen in beweging zetten. Met alles wat ik doe wil ik inspireren.'

Balans

'Ik droom graag en veel. Het is verleidelijk om altijd meer te willen. Tegelijk vind ik het waardevol om te weten wanneer het genoeg is. Daarom zeg ik vaak *nee* op aanbiedingen, hoe leuk ik ze ook vind. In elke *nee* zit een *ja* voor mezelf.'

(Plus)mama

'Ik heb mijn leven zo ingericht dat ik zo veel mogelijk tijd kan doorbrengen met mijn zontje van vijf en mijn pluszoon van twaalf. Die *quality time* is voor mij de hoogste prioriteit. Tegelijk vind ik het belangrijk om aan de kinderen te laten zien dat ik een werkende mama ben. Ik neem ze mee naar de set en vertel veel over mijn werk. Zo leren ze dat onze vakanties er niet zomaar vanzelf komen.'

ANTWERPEN